

1 juni 2023

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

Macrodoelmatigheid in het hoger onderwijs

Nieuwe regeling ingevoerd per 28 april 2023

Na de internetconsultatie – wat we hebben weten te bereiken (veel...)

1 Inleiding

Degenen die bij de bekostigde instellingen te maken hebben met het aanvragen van een Toets Nieuwe opleiding bij de CDHO en NVAO, hebben de nieuwe regeling voor de macrodoelmatigheid van het opleidingsaanbod uiteraard al sinds begin april op hun laptop staan. Zonder verder veel geruis heeft OCW het voorstel dat met veel tam-tam toch wel tijdens de internetconsultatie van veel commentaar was voorzien, de wereld van het hoger onderwijs ingeslingerd.

Het is (nemen we aan) bekend dat we het concept-voorstel zeer maar dan ook zeer uitgebreid onder de loep hebben genomen, in de verwachting dat er van alle reacties een verslag zou komen. Dat stuk is evenwel nog niet verschenen, wel de regeling zelf en de toelichting daarop.

Maar goed, geen nood. We hebben ook de nieuwe regeling digitaal op de kop getikt en – uiteraard – naast ons commentaar gelegd, want ja, we hadden de goede hoop het verrichte werk toch niet voor niets te hebben verricht. In dit LeiDocument doen we hiervan verslag.

2 Commentaar verwerkt!

Het doet ons zeker deugd om te zien dat OCW de opmerkingen en suggesties behoorlijk hout vond snijden. We gaan niet alle aanpassingen in de ontwerpregeling naast onze kanttekeningen leggen, maar we kunnen toch wel gerust stellen dat ruim 80% daarvan is opgenomen dan wel in de nieuwe aanpak is verwerkt. Het is veel eer voor het werk van de groep die daarin behoorlijk wat tijd heeft moeten investeren. Het loont dus zonder meer om mee te denken.

3 Maar... helaas... toch weer behoorlijk wat 'fouten' en 'missers'...

Het doet toch wat pijn aan de ogen bij het lezen van de nieuwe regeling om te zien dat ondanks alle energie die OCW daarin heeft gestopt, er nog wel een stapeltje fouten bij elkaar is te rapen. Mogelijk dat men dit zelf ook al heeft ontdekt, en zullen bepaalde zaken in de Reparatiewet 20## worden meegenomen. Hoewel, dat stuk ligt ook nog ergens op de plank, na de internetconsultatie ervan, net als wat andere voorstellen die in de afgelopen maanden zijn gedaan. Er loopt een toekomstverkenning voor het stelsel, dus misschien heeft het daarmee te maken.

We gaan het als volgt doen:

- We geven de tekst van de nieuwe regeling, zoals steeds opgeknipt in de bekende kaders.
- Als er een 'misser' of een twijfelachtige formulering in zo'n stukje tekst zit, gaan we daarop vervolgens in, eventueel met nog wat aanvullend commentaar.

Dit document sturen we naar OCW, als een hulpmiddel, en dan merken we vanzelf wel hoe en wat.

Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 14 april 2023, nr. HO&S /35600834, houdende nadere regels inzake de macrodoelmatigheid van het opleidingsaanbod in het hoger onderwijs (Regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod hoger onderwijs 2023)

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Gelet op de artikelen 2:15, eerste lid, en 4:81, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht en de artikel 6.2 vierde en tiende lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;

Besluit:

Paragraaf 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Begripsbepalingen

- a. *wet*: Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;
- b. *bestaand opleidingsaanbod*: het reeds bestaande opleidingsaanbod van alle bekostigde opleidingen tezamen, tenzij anders aangegeven;
- c. *CDHO*: Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs;
- d. *clusteraanvraag*: het tegelijkertijd aanvragen van een macrodoelmatigheidstoets voor meerdere, met elkaar samenhangende, opleidingen door één of meer instellingen;
- e. *instelling*: een bekostigde instelling, opgenomen in de bijlage van de wet onder a tot en met i;
- f. *instellingsplan*: een instellingsplan, als bedoeld in artikel 2.2 van de wet;
- g. *minister*: Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
- h. *nevenvestiging*: een nevenvestiging als bedoeld in artikel 7.17, tweede lid, van de wet;
- i. *NVAO*: Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie;
- j. *onbekostigde instelling*: rechtspersoon voor hoger onderwijs als bedoeld in de wet;
- k. *onbekostigde opleiding*: een associate degree-opleiding, een bacheloropleiding of een masteropleiding als bedoeld in artikel 7.3a of 7.3b van de wet, waarvoor accreditatie is verleend die niet uit 's Rijks kas wordt bekostigd;
- l. *opleiding*: een associate degree-opleiding, een bacheloropleiding of een masteropleiding als bedoeld in artikel 7.3a van de wet, waarvoor accreditatie is verleend en die bekostigd wordt aangeboden uit 's Rijks kas;
- m. *m. profiel van de instelling*: de individuele onderscheidende inhoudelijke profielkeuzes van de instelling die zijn gemaakt in onderlinge regionale en sectorale afstemming met andere kennisinstellingen, het werkveld en andere maatschappelijke partners ten aanzien van het portfolio van opleidingen, onderzoeksgebieden (zwaartepunten) en de onderwijs- en onderzoeksvisie en daaruit voortvloeiende beleidskeuzes. Hierbij kan worden aangesloten bij hetgeen over de profiel van de instelling is opgenomen in het instellingsplan of ander strategisch plan (op instellingsniveau) van de instelling;
- n. *RIO*: Registratie instellingen en opleidingen, als bedoeld in artikel 6.13 van de wet;
- o. *verwant opleidingsaanbod*: verwante opleidingen komen inhoudelijk sterk met elkaar overeen en leiden op tot (min of meer) dezelfde beroepen. Daarbij kan het zowel gaan om bekostigde opleidingen als om geaccrediteerd onbekostigde opleidingen dat onder vergelijkbare condities wordt aangeboden.

Misser 1

- k. *onbekostigde opleiding*: een associate degree-opleiding, een bacheloropleiding of een masteropleiding als bedoeld in artikel 7.3a of 7.3b van de wet, waarvoor accreditatie is verleend die niet uit 's Rijks kas wordt bekostigd;

Er ontbreekt tussen 'verleend' en 'die' het verbindingswoordje 'en'. Het wordt dan:

- k. *onbekostigde opleiding*: een associate degree-opleiding, een bacheloropleiding of een masteropleiding als bedoeld in artikel 7.3a of 7.3b van de wet, waarvoor accreditatie is verleend **en** die niet uit 's Rijks kas wordt bekostigd;

Misser 2

- m. *m. profiel van de instelling*: de individuele onderscheidende inhoudelijke profielkeuzes van de instelling die zijn gemaakt in onderlinge regionale en sectorale afstemming...

Er staat aan het begin van de omschrijving een overbodige 'm'. Het moet dus zijn:

- m. *profiel van de instelling*: de individuele onderscheidende inhoudelijke profielkeuzes van de instelling die zijn gemaakt in onderlinge regionale en sectorale afstemming...

Missers 3 en 4

- o. *verwant opleidingsaanbod*: verwante opleidingen komen inhoudelijk sterk met elkaar overeen en leiden op tot (min of meer) dezelfde beroepen. Daarbij kan het zowel gaan om bekostigde

opleidingen als om geaccrediteerd onbekostigde opleidingen dat onder vergelijkbare condities wordt aangeboden.

Ten eerste:

De omschrijving voldoet niet aan de gebruikelijke wijze van formuleren van een begrip zoals bij de andere begrippen. Er zou als eerste zin eigenlijk moeten staan:

- *verwant opleidingsaanbod*: groep opleidingen die inhoudelijk sterk met elkaar overeenkomen en opleiden op tot (min of meer) dezelfde beroepen.

Taalkundig lijkt het ons dat hier beter 'voor' kan staan dan 'op':

- *verwant opleidingsaanbod*: **groep opleidingen die inhoudelijk sterk met elkaar overeenkomen en opleiden voor (min of meer) dezelfde beroepen.**

Ten tweede:

De tweede zin van deze omschrijving klopt niet. Het gaat om 'meervoud' (waarschijnlijk ging het mis omdat er oorspronkelijk 'aanbod' stond, dus enkelvoud).

Deze zin dient dus te worden:

Daarbij kan het zowel gaan om bekostigde opleidingen als om geaccrediteerd onbekostigde opleidingen **die** onder vergelijkbare condities **worden** aangeboden.

Artikel 2. Instellingen en reikwijdte

Deze regeling is van toepassing op universiteiten, hogescholen, de Open Universiteit en de levensbeschouwelijke universiteiten als bedoeld in artikel 1.8 van de wet.

Paragraaf 2 Procedure

Artikel 3. Kenbaar maken voornemen tot aanvraag nieuwe opleiding

1. Het instellingsbestuur maakt zoveel mogelijk aan de CDHO het voornemen tot het starten van een nieuwe opleiding kenbaar voorafgaand aan de aanvraag als bedoeld in artikel 4, tenzij het een clusteraanvraag in de zin van artikel 8 betreft.
2. Het instellingsbestuur kan het voornemen tot een aanvraag nieuwe opleiding ieder kalenderjaar uiterlijk op 15 maart respectievelijk 15 september kenbaar maken ten behoeve van publicatie door de CDHO.
3. De CDHO publiceert uiterlijk op 31 maart en 30 september van ieder kalenderjaar een overzicht op haar website van de door haar in de zes maanden daarvoor ontvangen voornemens.
4. Nadat het voornemen door de CDHO is gepubliceerd, dient het instellingsbestuur binnen 12 maanden de aanvraag als bedoeld in artikel 4 in.
5. Bij een voornemen, als bedoeld in het eerste lid, wordt vermeld:
 - a. de graad die bij de opleiding hoort;
 - b. of het gaat om een hbo- dan wel een wo-opleiding;
 - c. een beknopte beschrijving van de opleidingsinhoud;
 - d. een beknopte beschrijving van het beoogde onderwijsprogramma.

Misser 5

Lid 1 rammelt, mede vanwege de aanpassingen die zijn gepleegd. Er was sprake in het voorstel om allerlei termijnen te gaan hanteren bij het doorspelen van voornemens naar de CDHO, met een bepaalde verplichting opdat een aanvraag voor een nieuwe opleiding niet zomaar uit een hoge hoed wordt getoverd. Maar dat kan leiden tot vertraging en het pas kunnen starten als een bepaald momentum qua vraag naar afgestudeerden alweer uit beeld verdwijnt.

Zoals het er nu staat klopt het niet meer. Daarom hier een voorstel tot aanpassing van de tekst:

Het instellingsbestuur maakt bij voorkeur het voornemen tot het starten van een nieuwe opleiding kenbaar aan de CDHO voorafgaand aan de aanvraag daarvoor als bedoeld in artikel 4, tenzij het een clusteraanvraag in de zin van artikel 8 betreft.

Twijfel 1

Er zal geen bloed uit vloeien, maar in lid 3 staat: 'De CDHO publiceert *uiterlijk* op 31 maart en 30 september...' Het betreft in praktische zin dat de publicatie plaatsvindt tussen 15 maart en 1 april resp. 15 september en 1 oktober, gelet op de termijnen voor het doorspelen van de voornemens. Dit kan in de tekst worden opgenomen. De zes maanden die ook in dit artikel worden genoemd, lopen dan van 16 september tot en met 15 maart resp. van 16 maart tot en met 15 september.

De tekst kan derhalve worden:

3. De CDHO publiceert **tussen 15 maart en 31 maart en tussen 15 september en 30 september** van ieder kalenderjaar een overzicht op haar website van de door haar in de zes maanden daarvoor ontvangen voornemens.

Misser 6

In lid 5 is sprake van een opsomming. Gelet op het OCW-handboek voor opsommingen komt er steeds achter elk onderdeel een ‘;’ te staan, en bij het voorlaatste onderdeel het woord ‘en’ dan wel ‘of’, afhankelijk van of alle onderdelen gelden of dat er een keuze uit dient te worden gemaakt.

Dus onderdeel 5c moet zijn:

- c. een beknopte beschrijving van de **opleidingsinhoud; en**

Artikel 4. Indienen aanvraag

1. De aanvraag wordt bij voorkeur elektronisch ingediend. Een alternatief is indiening per post.
2. Voor de indiening van de aanvraag, wordt het hiervoor beschikbare aanvraagformulier op de website van de CDHO gebruikt. Het instellingsbestuur kan daarin een toelichting geven op aspecten van de aanvraag die zij in aanvulling op de verstrekte gegevens relevant acht.
3. Het instellingsbestuur geeft bij de aanvraag aan in hoeverre over een nieuwe opleiding is overlegd met andere belanghebbende instellingen en wat de uitkomst van dit overleg was.

Misser 7

Taalkundig gezien dient de komma in lid 2 na ‘aanvraag’ weggelaten te worden omdat de betekenis van het lid daarmee anders is dan hetgeen wordt beoogd. Dus het moet zijn:

2. Voor de indiening van de **aanvraag wordt** het hiervoor...

Artikel 5. Beoordelen aanvraag

1. De CDHO stelt daarvoor in aanmerking komende belanghebbenden in de gelegenheid om binnen een termijn van twee weken hun zienswijze te geven op een aanvraag door openbaarmaking van het ingediende aanvraagformulier en de eventuele aanvullende toelichting op haar website.
2. De aanvraag wordt beoordeeld aan de hand van de door het instellingsbestuur aangeleverde bescheiden en eventueel ingediende zienswijzen. De CDHO kan daarbij informatie betrekken die zij relevant acht. Indien deze informatie wordt gebruikt, licht de CDHO dit toe in het advies.
3. Indien meerdere gelijksoortige dan wel identieke aanvragen van verschillende instellingsbesturen tegelijkertijd ter beoordeling voorliggen of wanneer een instellingsbestuur tegelijkertijd meerdere aanvragen indient, worden deze beoordeeld in onderling verband.
4. Bij het beoordelen van een aanvraag maakt de onderbouwde inschatting van de verwante instroom, inclusief opleidingen die recent een positief macrodoelmatigheidsbesluit hebben ontvangen maar nog niet zijn gestart, onderdeel uit van het beoordelen van de ruimte voor de opleiding.

Paragraaf 3. Nieuwe opleiding

Artikel 6. Criteria voor het starten van een nieuwe opleiding

1. De minister stemt in ieder geval in met een voornemen tot het verzorgen van een nieuwe opleiding in de zin van artikel 6.2, eerste lid, van de wet indien het instellingsbestuur heeft aangetoond dat:
 - a. de arbeidsmarkt behoefte heeft aan de opleiding,
 - b. vervolgens voor deze opleiding in het bestaande opleidingsaanbod, ruimte is voor de opleiding.
2. De arbeidsmarktbehoefte als bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, dient door het instellingsbestuur in ieder geval kwantitatief te worden onderbouwd. De arbeidsmarktbehoefte kan aanvullend kwalitatief worden onderbouwd.
3. Voor de onderbouwing van de ruimte bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, toont het instellingsbestuur aan:
 - a. de noodzaak om een nieuwe opleiding te starten;
 - b. waarom deze ontwikkeling past bij het profiel van de instelling, zoals beschreven in het instellingsplan. Hierbij dient ook aandacht te worden besteed aan het profiel van instellingen met verwant bekostigd aanbod.

4. Bij de noodzaak als bedoeld in het derde lid, onderdeel a, wordt onderbouwd dat de nieuwe opleiding voorziet in een noodzakelijke aanvulling op het eigen en landelijke bestaande opleidingsaanbod en waarom het niet mogelijk is om de gewenste ontwikkeling vorm te geven via het landelijke bestaande opleidingsaanbod. Voorts wordt onderbouwd dat de komst van de nieuwe opleiding geen negatieve gevolgen heeft voor de spreiding van het landelijke bestaande opleidingsaanbod.

Twijfel 2

In lid 1 staat: 'De minister stemt in ieder geval in met een voornemen tot...' Het is niet duidelijk waarom hier staat 'in ieder geval'. Het is alhier een overbodige toevoeging, want wat is het gevolg of een alternatief? Of volgt er nog een aanvullende beoordeling? Jazeker, dat is het bezien door de NVAO van de vereiste kwaliteit.

Misschien kan dit ook worden vermeld:

1. De minister stemt in **afwachting van de beoordeling door de NVAO** in met een voornemen tot het verzorgen van een nieuwe opleiding in de zin van artikel 6.2, eerste lid, van de wet indien het instellingsbestuur heeft aangetoond dat:

Misser 8

Lid 1 kent een opsomming. Dat betekent dat er aan het eind van onderdeel a zowel een ';' als het woord 'en' dient te staan.

- a. de arbeidsmarkt behoefte heeft aan de **opleiding; en**

Misser 9

Lid 3 kent een opsomming. Achter a. moet nog het woordje 'en' komen.

- a. de noodzaak om een nieuwe opleiding te **starten; en**

Artikel 7. Aanvullend criterium wo-opleidingen bij hogescholen en hbo-opleidingen bij universiteiten

1. Indien een hogeschool voornemens is om een wo-opleiding te verzorgen, toont het instellingsbestuur, in aanvulling op artikel 6, aan dat er sprake is van een langdurige samenwerking met een universiteit.
2. Indien een universiteit voornemens is om een hbo-opleiding te verzorgen, toont het instellingsbestuur, in aanvulling op artikel 6, aan dat er sprake is van een langdurige samenwerking met een hogeschool.

Twijfel 3

Het is niet echt een probleem, maar in de WHW wordt (vrijwel, los van kopjes) nooit gewerkt met afkortingen. Zo wordt altijd gerept over 'wetenschappelijk onderwijs' en niet 'wo', en over hoger beroepsonderwijs en niet over 'hbo'. In puur formele zin zou dit ook het geval dienen te zijn in dit artikel:

1. Indien een hogeschool voornemens is om een **wetenschappelijk onderwijsopleiding** te verzorgen, toont het instellingsbestuur, in aanvulling op artikel 6, aan dat er sprake is van een langdurige samenwerking met een universiteit.
2. Indien een universiteit voornemens is om een **hoger beroepsonderwijsopleiding** te verzorgen, toont het instellingsbestuur, in aanvulling op artikel 6, aan dat er sprake is van een langdurige samenwerking met een hogeschool.

Artikel 8. Vrijstelling van de individuele macrodoelmatigheidstoets door middel van een clusteraanvraag

1. Indien een clusteraanvraag wordt ingediend, vindt er geen individuele macrodoelmatigheidstoets plaats en is artikel 6 niet van toepassing op de opleidingen die onderdeel zijn van de clusteraanvraag indien:
 - a. in de clusteraanvraag een paragraaf over de macrodoelmatigheid van het opleidingsaanbod in de sector is opgenomen, waarin is aangegeven welke nieuwe opleidingen de betrokken instellingen in de sector voornemens zijn te starten en waarin de criteria van artikel 6, eerste lid, onderdelen a en b worden onderbouwd;
 - b. aantoonbaar landelijk is samengewerkt tussen alle betrokken instellingen in de sector, met andere instellingen met verwant bekostigd opleidingsaanbod, met het werkveld en maatschappelijke partners, waaronder de koepels van universiteiten en hogescholen, en

2. Indien de minister de clusteraanvraag onvoldoende onderbouwd acht, krijgt de sector eenmaal de gelegenheid de clusteraanvraag te verbeteren.
3. Indien de minister van oordeel is dat niet is voldaan aan de voorwaarden opgenomen in het eerste lid, onderdelen a en b, stelt zij de instelling in de gelegenheid om een individuele macrodoelmatigheidstoets te doorlopen.
4. Indien de minister de clusteraanvraag voldoende onderbouwd acht, dienen de betrokken instellingsbesturen binnen achttien maanden een verzoek om vrijstelling in bij de CDHO.

Missers 10 en 11

In dit artikel gaat wel iets behoorlijk mis. Er is namelijk een onderdeel weggevallen in lid 1, zijnde onderdeel c. Tevens moet aan het eind van onderdeel b de ‘, ‘ door een ‘;’ worden vervangen. Het vermoeden bestaat dat door alle aanpassingen diverse zaken zijn omgewerkt en in alle haast onderdeel c niet is ‘teruggezet’. We gebruiken daarvoor de oorspronkelijke tekst van het wetsvoorstel, met een kleine toevoeging.

Het wordt dan:

- b. aantoonbaar landelijk is samengewerkt tussen alle betrokken instellingen in de sector, met andere instellingen met verwant bekostigd opleidingsaanbod, met het werkveld en maatschappelijke partners, waaronder de koepels van universiteiten en **hogescholen; en**
- c. **de Minister de clusteraanvraag voldoende onderbouwd acht.**

Misser 12

In lid 3 wordt ‘zij’ gebruikt in verband met de minister. Het dient nu ‘hij’ te zijn:

3. Indien de minister van oordeel is dat niet is voldaan aan de voorwaarden opgenomen in het eerste lid, onderdelen a en b, stelt **hij** de instelling in de gelegenheid om een individuele macrodoelmatigheidstoets te doorlopen.

Maar het kan meer algemeen worden geformuleerd, voor het geval er een andere minister komt:

3. Indien de minister van oordeel is dat niet is voldaan aan de voorwaarden opgenomen in het eerste lid, onderdelen a en b, **wordt de instelling in de gelegenheid gesteld** om een individuele macrodoelmatigheidstoets te doorlopen.

Paragraaf 4. Verzorgen van een bestaande opleiding of een gedeelte ervan buiten een vestigingsplaats of het openbaar lichaam BES

Artikel 9. Instemming met het (gedeeltelijk) verzorgen van een bestaande opleiding op een nieuwe vestigingsplaats

1. De minister stemt in met een voornemen voor een (gedeeltelijke) nevenvestiging van een bestaande opleiding als bedoeld in artikel 7.17, tweede lid, van de wet indien voldaan is aan artikel 6.
2. De minister stemt in met een voornemen voor een (gedeeltelijke) verplaatsing van een bestaande opleiding als bedoeld in artikel 7.17, tweede lid, van de wet indien het instellingsbestuur aantoonbaar dat de verplaatsing geen nadelige gevolgen heeft voor de spreiding van het landelijke opleidingsaanbod.
3. In geval van het gedeeltelijk verzorgen van een opleiding buiten een vestigingsplaats daarvan is de instemming van de minister enkel nodig indien:
 - a. minimaal de propedeutische fase of de eerste 60 studiepunten van een opleiding in een nieuwe vestigingsplaats wordt verzorgd;
 - b. minimaal een afstudeerrichting in een nieuwe vestigingsplaats wordt verzorgd;
 - c. minimaal een derde van de gehele studielast van de opleiding, inclusief afstudeerprojecten maar exclusief stages en situaties genoemd in het vierde lid, in een nieuwe vestigingsplaats wordt verzorgd;
 - d. het een opleiding betreft die op basis van de Regeling tegemoetkoming kosten opleidingsscholen wordt gesubsidieerd waarvan het praktijkgedeelte voor meer dan de helft van het curriculum in de nieuwe vestigingsplaats wordt verzorgd, exclusief situaties genoemd in het vierde lid.
4. De in het vorige lid bij onderdelen c en d genoemde normen hebben geen betrekking op de situatie van een student die:
 - het beroepsuitoefeningsdeel van een duale opleiding op individuele basis in een of meer andere gemeentes doorloopt; of

- een deeltijdse opleiding volgt en met wie op individuele basis een overeenkomst is gesloten die vergelijkbaar is met de overeenkomst als bedoeld in artikel 7.7, vijfde lid, van de wet.

Misser 13

In de kop van het artikel staat 'op' als het gaat om een nieuwe vestigingsplaats. Dit dient 'in' te zijn, zoals ook in het artikel zelf wordt gehanteerd.

Dus:

Artikel 9: Instemming met het (gedeeltelijk) verzorgen van een bestaande opleiding **in** een nieuwe vestigingsplaats

Misser 14

In onderdeel c van lid 3 moet aan het eind 'of' worden geplaatst:

- c. minimaal een derde van de gehele studielast van de opleiding, inclusief afstudeerprojecten maar exclusief stages en situaties genoemd in het vierde lid, in een nieuwe vestigingsplaats wordt verzorgd; **of**

Twijfel 4

In de regeling wordt gebruik gemaakt van opsommingen. Het ligt dan voor de hand om dat op een gelijke wijze te doen, en bij lid 4 geen '-' te gebruiken maar letters. Het wordt dan:

- a. het beroepsuitoefeningsdeel van een duale opleiding op individuele basis in een of meer andere gemeentes doorloopt; of
- b. een deeltijdse opleiding volgt...

Paragraaf 5. Samenvoegen van bestaande opleidingen

Artikel 10. Criteria voor het samenvoegen van bestaande opleidingen

1. De minister stemt, zonder een macrodoelmatigheidstoets, in met het voornemen om bestaande opleidingen samen te voegen tot:
 - a. een gezamenlijke opleiding als bedoeld in artikel 7.3c van de wet, indien het voornemen volgens het oordeel van de NVAO niet leidt tot het verzorgen van een nieuwe opleiding; of
 - b. een verbrede opleiding, indien het volgens het oordeel van de NVAO niet leidt tot het verzorgen van een nieuwe opleiding.
2. In afwijking van het eerste lid, is de macrodoelmatigheidstoets vereist indien de samengevoegde opleiding wordt verzorgd in een nieuwe vestigingsplaats danwel in een nevenvestiging. In dat geval dient het instellingsbestuur aan te tonen dat de nieuwe vestigingsplaats danwel nevenvestiging van de samengevoegde opleiding geen nadelige gevolgen heeft voor de spreiding van het landelijke opleidingsaanbod.
3. De in het eerste lid genoemde instemming wordt niet verleend als:
 - a. een of meer van de samen te voegen opleidingen gericht is op een bepaald beroep waarvoor, als bedoeld in artikel 7.6 van de wet, beroepsvereisten gelden en de samengevoegde opleiding niet meer voldoet aan deze vereisten; of
 - b. de NVAO heeft besloten dat geen accreditatie wordt verleend.

Misser 15

In lid 2 komt twee keer dezelfde taalfout voor. Het is niet 'danwel' maar 'dan wel'.

2. In afwijking van het eerste lid, is de macrodoelmatigheidstoets vereist indien de samengevoegde opleiding wordt verzorgd in een nieuwe vestigingsplaats **dan wel** in een nevenvestiging. In dat geval dient het instellingsbestuur aan te tonen dat de nieuwe vestigingsplaats **dan wel** nevenvestiging van de samengevoegde opleiding geen nadelige gevolgen heeft voor de spreiding van het landelijke opleidingsaanbod.

Artikel 11. Benodigde informatie bij het samenvoegen van bestaande opleidingen

De aanvraag tot samenvoeging gaat vergezeld van de volgende informatie:

- a. het oordeel van de NVAO dat geen sprake is van een nieuwe opleiding;
- b. de beoogde startdatum van de samengevoegde opleiding en, voor zover noodzakelijk, de redelijke termijn waarbinnen de studenten de oorspronkelijke opleiding kunnen afronden;
- c. indien de nadere vooropleidingseisen, bedoeld in artikel 7.25 en artikel 7.25a van de wet en, voor zover van toepassing, de aanvullende eisen, bedoeld in artikel 7.26 van de wet, van de

- samen te voegen opleidingen verschillen, een voorstel van het instellingsbestuur voor de nieuw te stellen eisen indienen, en
- d. of het instellingsbestuur gebruik wil maken van de in artikel 6.2, vijfde lid, onderdeel b, van de wet genoemde mogelijkheid om de verbrede opleiding zonder instemming van de minister ten hoogste vijf jaar na de start van de opleiding geheel of gedeeltelijk te splitsen in de oorspronkelijke opleidingen.

Misser 16

Aan het eind van lid c moet een ‘;’ staan:

- c. indien de nadere vooropleidingseisen, bedoeld in artikel 7.25 en artikel 7.25a van de wet en, voor zover van toepassing, de aanvullende eisen, bedoeld in artikel 7.26 van de wet, van de samen te voegen opleidingen verschillen, een voorstel van het instellingsbestuur voor de nieuw te stellen eisen **indienen; en**

Paragraaf 6. Gezamenlijk verzorgen van een nieuwe opleiding of afstudeerrichting

Artikel 12. Criteria voor het gezamenlijk verzorgen van een nieuwe opleiding

De minister stemt in met een voornemen tot het gezamenlijk verzorgen van een nieuwe opleiding of een afstudeerrichting als bedoeld in artikel 7.3c van de wet indien is voldaan aan artikel 6 van deze regeling.

Paragraaf 7. Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 13. Overgangsbepaling

Een aanvraag die vóór de inwerkingtreding van deze regeling is ingediend, alsmede een bezwaarschrift tegen een besluit op dat voornemen, wordt overeenkomstig de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs afgehandeld, tenzij toepassing van de onderhavige regeling tot een voor de aanvrager, positief advies dan wel een positief besluit leidt.

Artikel 14. Inwerkingtreding

Onder gelijktijdige intrekking van de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs, treedt deze regeling in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst.

Artikel 15. Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als: Regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod hoger onderwijs 2023.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

4 Algemeen – uit de toelichting

Er is bij regeling weer een toelichting opgenomen, zoals ook bij het voorstel is gebeurd. Het betreft een bewerking van die eerdere toelichting, dus we gaan er niet uitgebreid op in. Er wordt alleen een aantal zaken behandeld waarover we in onze reactie bij de internetconsultatie het een en ander hebben opgemerkt. Misschien dat we, als de regeling zonder fouten te gebruiken is, er nog wel een keer op gaan terugkomen.

4.1 Veranderen van programma's al gaandeweg

Er is altijd een vraag die leeft rond het mogen aanpassen van een programma nadat de accreditatie is verleend en hoe zes jaren later de NVAO daarmee meent te moeten omgaan. Anders gezegd: Wanneer moet je de bestaande opleiding gaan afbouwen omdat de vernieuwde leeruitkomsten niet meer passen in het programma en dien je een nieuwe opleiding aan te vragen? Hier een stukje daarover:

Buiten deze regeling om wordt vernieuwing via het reeds bestaande opleidingsaanbod gestimuleerd door instellingen te informeren waar bij de toetsing van opleidingen op kwaliteit door de NVAO de grenzen liggen voor aanpassing van een bestaande geaccrediteerde opleiding. Het veranderen van de inhoud van de opleiding hoeft geen gevolgen te hebben voor de accreditatie.

De praktijk laat zien dat er, mede als gevolg van (on)bekendheid en onduidelijkheid over de ruimte die er is, tussen en binnen instellingen verschillend wordt omgegaan met de manier waarop vernieuwing van het opleidingsaanbod wordt vormgegeven. Waar sommige instellingen ruimte zien om te vernieuwen binnen het bestaande opleidingsaanbod, wensen andere instellingen voor grof-

weg dezelfde ontwikkeling een nieuwe opleiding te starten. Wat geldt is dat de wet geen beperkingen stelt aan de mate waarin de geaccrediteerde opleiding inhoudelijk kan worden veranderd om van een nieuwe opleiding te spreken. Het oordeel hierover ligt bij de NVAO.

In de brochure 'Ruimte in regels' van het Ministerie van OCW zijn handvatten uitgereikt die de opleiding ruimte bieden om in te spelen op ontwikkelingen zonder daar een nieuwe opleiding voor te hoeven starten. Daarbij is als richtlijn gegeven dat een verantwoorde omgang met de ruimte wat de Minister van OCW betreft ligt op het maximaal wijzigen van 50% van de beoogde eindkwalificaties van de gehele opleiding (inclusief alle varianten) in zes jaar.

Het voorbeeld van 50% is echter geen harde grens. Instellingen mogen daar, met het oog op het eigen profiel en opleidingen en mits goed gemotiveerd, van afwijken. In de toelichting op het accreditatiekader zal de ruimte voor aanpassing van bestaande geaccrediteerde opleidingen worden geëxpliciteerd.

Men geeft aan dat bij meer dan de helft aanpassen van het programma – en dan dus voor elke leerlijn en alle afstudeerrichtingen – de gang naar de NVAO toch wel nodig is. Maar als men de NVAO ervan kan overtuigen dat het met beleid is gedaan, dan is het geen probleem.

Interessant is dat er aan is toegevoegd: 'inclusief alle varianten'. Dat wil zeggen dat, ondanks de idee dat alle varianten (voltijd, deeltijd en duaal) eenzelfde set leeruitkomsten moeten hanteren, men elkaar wel in de gaten dient te houden. De voltijdse variant kan veel aanpassingen doorvoeren, maar als de deeltijd zich een andere kant op beweegt, dan moeten die afwijkingen wel in die 50% worden meegenomen.

4.2 Gevoerd overleg

Zoals al in het begin aangegeven, we zitten nog te wachten op het verslag waarin OCW verantwoording aflegt over de verwerking van alle reacties.

De inhoud van deze regeling is uitvoerig afgestemd met de CDHO, de Vereniging Hogescholen, de Universiteiten van Nederland, de NVAO, het Interstedelijk Studenten Overleg, de Landelijke Studenten Vakbond, de NRTO en VNO-NCW. Daarnaast heeft de regeling gedurende 4 weken in internetconsultatie gestaan. Over de reacties op de internetconsultatie wordt separaat een verslag gepubliceerd.

4.3 Voornemen bekend maken

In de regeling staat het toch wat vrijblijvend als het gaat om het bekend maken van een voornemen om een nieuwe opleiding te willen gaan starten. OCW verwacht dat men zich toch strak aan de afspraken gaat houden.

In deze regeling worden instellingen gevraagd om zoveel als mogelijk hun voornemens voor nieuwe opleidingen (maximaal een half A4) in een vroege fase kenbaar te maken. Dit kan de samenwerking en afstemming tussen instellingen ten goede komen. Deze maatregel lijkt de regeldruk te vergroten maar bij de aanvraag dient de instelling aan te geven hoe de afstemming heeft plaatsgevonden. Het kenbaar maken van een voornemen kan daarom de aanvraag juist vergemakkelijken, waardoor per saldo geen extra regeldruk ontstaat.

4.4 Beperken per variant

In onze reactie zijn we uitgebreid ingegaan op het goedkeuren per variant en het kunnen starten van andere varianten zonder daarvoor toestemming te vragen. Hierover wordt ook nu geen uitspraak gedaan. Ongetwijfeld komen we er in de komende jaren nog wel een keer op terug.

De minister kan op grond van artikel 6.2, derde lid, van de WHW de instemming voor het verzorgen van een nieuwe opleiding beperken tot het verzorgen van een voltijdse, deeltijdse of duale variant van een opleiding. In beginsel wordt de instemming beperkt tot de door de instelling aangevraagde variant(en). Dit sluit goed aan bij het subcriterium noodzaak dat in deze regeling wordt geïntroduceerd.

4.5 Wat is een 'track'?

We hebben de vraag gesteld wat de overheid onder een 'track' verstaat. Het staat nergens in de wet of binnen de bestaande regelingen. Nu is er een voetnoot in de toelichting opgenomen, met een definitie:

Een track ofwel een traject is een programma binnen een opleiding waarvan de studielast en de kwaliteiten op het gebied van kennis, inzicht en vaardigheden die een student bij de beëindiging van de opleiding moet hebben verworven, gelijk zijn aan die van de opleiding.

Het is en blijft een mysterie. Er is een programma en dan zijn er leerlijnen, na het eerste leerjaar (conform de afspraken). Het is niet nodig een nieuwe naam te verzinnen.

4.6 Verplaatsing van een bestaande opleiding naar andere gemeente

We hebben ook kanttekeningen geplaatst bij het 'verplaatsen' van een bestaande opleiding, gelet op wat er dan gebeurt met de oorspronkelijke vestigingsplaats. Zeker als het gaat om het deels verplaatsen, hoe moet dit worden gezien...

Van een verplaatsing is sprake als een opleiding volledig stopt in de ene vestigingsplaats en start in een andere vestigingsplaats. Daarbij kan in de praktijk een overgangperiode nodig zijn waarbij er tijdelijk sprake is van overlap. Wanneer een opleiding gedeeltelijk wordt overgeheveld naar een andere vestigingsplaats maar een gedeelte blijft achter, kan deze overheveling mogelijk worden gezien als (gedeeltelijke) nevenvestiging.

Bij verplaatsing van een opleiding wordt het instellingsbestuur gestimuleerd om vergelijkbare bestaande aanbieders te raadplegen over de plannen.

4.7 Gedeeltelijk verzorgen en buiten de vestigingsplaats

Er zal altijd wel over gesteggeld worden maar een deel van een opleiding mag zonder verdere instemming worden verzorgd op een andere locatie. Het meetellen van het werkplekieren is een heikel punt omdat daarbij een 'duale overeenkomst' moet zijn, op individuele basis.

In geval van het gedeeltelijk verzorgen van een reeds bestaande opleiding in meerdere gemeenten hoeft de macrodoelmatigheidstoets alleen te worden doorlopen in één van de volgende situaties zoals omschreven in het derde lid van dit artikel. Anders ten opzichte van de vorige regeling is dat bij het vaststellen van norm een derde van de opleiding naar de omvang van de betreffende opleiding wordt gekeken maar minus de stages, hetgeen instellingen (en studenten) meer flexibiliteit biedt voor het inrichten van de studie.

Bij deeltijdonderwijs is de werkplek vaak een prominent onderdeel van het onderwijs en bij dual een verplicht onderdeel. In deze regeling is hiervoor ruimte gemaakt, om te voorkomen dat een opleiding met het werkplekieren al snel boven bovenstaande grenzen uit zou komen, waarmee het werkplekieren te veel bemoeilijkt zou worden. Bij dual onderwijs telt daarom het beroepsuitoefeningsdeel niet mee in het berekenen van het deel dat buiten de vestigingsplaats wordt verzorgd. Bij het deeltijdonderwijs geldt dit ook, mits er met de student op individuele basis een overeenkomst is gesloten, vergelijkbaar met die bedoeld in artikel 7.7, vijfde lid, van de WHW.

5 Tot slot

Goed dat er nu een nieuwe regeling is. Wel zien we nog steeds losse eindjes en mogelijke aanleidingen voor het gebruiken van 'grijze gebieden'. Laten we hopen dat OCW dit allemaal ook gaat monitoren.

Vooraf het doorgeven van een voornemen is nieuw en vraagt discipline van het hbo en wo. Het is geen verplichting geworden, maar doet men er niet aan mee, dan kan de CDHO nadrukkelijk vragen om een onderbouwing van die 'weigerings'. Men zal dan dieper gaan graven in de eigen bronnen en gaan bezien of in de tussentijd toch ook niet andere instellingen bezig zijn of al een en ander in gang hebben gezet.

Kortom, een nieuwe fase als het gaat om de aanpak van de macrodoelmatigheid. Ook wij zullen de vingers aan de polsen houden.